

Viken KrF • Program
2020-2023

KrF gjør en
forskjell i
Viken

Sammen for et varmere samfunn

Kristelig Folkepartis ideologi

KrF har som mål å skape et godt samfunn for alle innbyggerne i Viken, gjennom å bygge politikken på det kristne menneskesynet. Nestekjærlighet, ansvar for skaperverket og respekt for enkeltmenneskets verdi skal ligge til grunn for all vår politikk. Disse verdiene forplikter oss til å vise en helhetlig omsorg for våre medmennesker og utøve en rettferdig og bærekraftig forvaltning av ressursene.

KrF vil bygge et varmere samfunn, der vi vektlegger det som virkelig betyr noe for samfunnet og for folks hverdag. Det gode samfunnet blir skapt i et samspill mellom enkeltmennesket, familien, private og ideelle aktører og offentlige styresmakter.

KrFs visjon for Viken

Opprettelse av Viken gir mange nye muligheter. Disse mulighetene vil KrF utnytte til å gjøre hverdagen best mulig for deg og din familie, både når det gjelder skolehverdagen, folkehelsen, kollektivtilbudet, kulturlivet, rammevilkår for næringslivet, og alt det andre som fylkeskommunen har ansvaret for.

En ny fylkeskommune gir anledning til å tenke nytt, innovativt og bærekraftig. KrFs visjon er at Viken skal bli best på grønn innovasjon.

KrF er opptatt av at det nye fylket skal opprettholde en nærhet til innbyggerne, og vil arbeide for at Viken utvikler systemer som sikrer tilgjengelighet, god kommunikasjon og informasjonsflyt.

KrF vil:

- Bidra til at Viken blir Norges beste fylke å bo og arbeide i.
- Arbeide for at Viken blir best på grønn innovasjon.
- Arbeide for at Viken blir den fylkeskommunen i landet som tilbyr sin befolkning det beste og reneste kollektivtilbudet.

Vern om skaperverket

Klima og energi.

KrF ønsker å være med på å forme Viken til å bli et foregangsfylke på klima og energi. Vi vil legge FNs bærekraftsmål til grunn for alle våre prioriteringer. KrF vil også være en pådriver for klimavennlige prioriteringer nasjonalt.

KrF vil:

- Arbeide for at Viken har et fremtidsrettet og miljøvennlig kollektivtilbud, der det å reise kollektivt er et reelt alternativ i folks hverdag.
- At all kollektivtrafikk skal over på miljøvennlig drivstoff innen 2023
- At Viken skal jobbe for å redusere utslipp i flytrafikken (med nullutslipp som mål), for å greie å oppfylle Parisavtalen.
- Styrke ordningene med ulike mobilitetstjenester i Viken, som for eksempel bildeling og samkjøring

- At alle fylkeskommunale bygg skal ha installert solcellepanel eller grønne flater innen 2029, hvor det er teknisk mulig.
- At alle nye fylkeskommunale bygg skal være klimanøytrale
- At Viken skal handle klimanøytralt, grønt og kortreist innen 2023.
- At Viken skal legge til rette for grønn næringsutvikling
- Være en pådriver for økt utvikling og bruk av fornybare energikilder.
- At Viken er offensive i å ta i bruk nye grønne verktøy, programmer og samarbeidsarenaer for å stadig utvikle klimainnsatsen sin

Naturvern og friluftsliv

Friluftsliv og naturopplevelser er noe hele familien kan ha stor glede av. Det er viktig å legge til rette for at alle innbyggere i Viken har tilgang til gode opplevelser i naturen, uavhengig av økonomi, alder eller funksjonsnivå. Samtidig må vi forvalte naturen slik at vi tar vare på kulturlandskap og biologisk mangfold, til glede for kommende generasjoner. Et viktig ansvar for Viken vil være å sørge for at Oslofjorden og våre vassdrag holdes rene og ryddige.

KrF vil:

- Sikre allemannsretten, også i strandsonen.
- Prioritere tilskuddsordninger til friluftstiltak, særlig tiltak som kommer barn, familier og nærmiljø til gode.
- Forvalte ulvebestanden slik at vi ivaretar hensynet til matvareproduksjon og beitenæringene, samtidig som vi bevarer ulven som en del av norsk naturmangfold.
- Legge til rette for bevaring av kulturlandskap.
- Sikre drikkevannsressurser.
- Ha nulltoleranse for forurensende utslipp i jordsmonn, vassdrag eller grunnvann

Utdanning

KrF vil at Viken skal være en foregangsregion for kompetanseutvikling på alle nivå. Vi lærer hele livet, og kompetansebehovene både hos den enkelte og i samfunns- og arbeidslivet endrer seg over tid. Livslang læring er et viktig prinsipp i norsk utdanningspolitikk. Målet er at alle skal ha mulighet til å tilegne seg ny kunnskap og utvikle evnene sine hele livet.

Viken KrF vil sikre et variert og godt opplæringstilbud over hele fylket. Som et supplement og alternativ til den offentlige utdanningen, vil KrF legge til rette for private, ikke-kommersielle videregående skoler, folkehøgskoler og godkjente studieforbund. Samlet sett vil disse aktørene være i stand til å tilby nødvendig kompetanse i et livslangt perspektiv, tilpasset den enkeltes behov og forutsetninger for læring.

Videregående skole

Videregående skole skal være en god skole for alle elever. Et godt psykososialt læringsmiljø og individuell tilrettelegging er viktig for å sikre at elevene fullfører studieløpet. Trivsel og mestring er viktige forutsetninger for læring, og en målsetting for skolene er at alle elever og personale skal lykkes med noe hver dag.

KrF vil sikre et fullverdig skoletilbud i alle deler av fylket. Samtidig gir opprettelsen av Viken muligheter for en større bredde i fylkets totale skoletilbud enn tidligere. Samarbeidet mellom skole, næringsliv og forskningsmiljøer må fortsatt utvikles slik at opplæringen blir mer relevant og møter de krav dagens samfunn stiller. Friskoler skal være et supplement og alternativ til den offentlige skolen.

KrF vil ha en skole som baserer seg på de grunnleggende verdiene i vår kristne kulturarv.

KrF vil:

- Sikre et fullverdig skoletilbud i hele Viken, og en hensiktsmessig samkjøring av linjetilbudet.
- Utvikle linjetilbudet i samarbeid med næringslivet.
- Videreutvikle de yrkesfaglige linjene, blant annet gjennom å gjøre de teoretiske fagene mer yrkesrettet
- Sørge for flere lærlingeplasser i samarbeid med næringsliv, stat og kommuner.
- Fylkeskommunen skal ta imot lærlinger i alle sine virksomheter, og stille krav om å ansette lærlinger til leverandører ved større offentlige anbud.
- Tilby linjer og alternative læringsformer tilpasset de som lett faller utenfor, slik at alle får mulighet til å velge utdanningsløp som gjør at de lykkes og fullfører.
- Opplæringen skal i større grad tilpasses elevenes forutsetninger og muligheter. Elever som har behov for det, skal få tilrettelagt undervisning. Elever som trenger større faglige utfordringer skal få mulighet til å forsere fag.
- Legge til rette for at elever i på videregående skoler skal kunne få leksehjelp, for eksempel gjennom samarbeid med frivillige organisasjoner.
- Styrke oppfølgingen av elever som står i fare for å droppe ut av videregående skole.
- Styrke Arbeidsinstituttet (AI) i Buskerud, og utvide tilbudet for å kunne tilby AI som en alternativ opplæringsarena i hele Viken.
- Sikre universell utforming på alle skolene for å gi et likeverdig tilbud til elever med nedsatt funksjonsevne.
- Videreutvikle samarbeidet mellom videregående skole og ungdomsskole for å sikre en best mulig overgang til videregående opplæring.
- Øke satsningen på kompetanseheving for lærere gjennom etter- og videreutdanning, mentorordning, hospitering i bedrifter og andre kompetansehevende tiltak.
- Sikre retten og muligheten til å drive friskoler basert på alternativ pedagogikk og livssyn.

Skolehelsetjenesten

Skolehelsetjenesten er viktig for elevenes helse, trivsel og læring, og for å minimere frafall i videregående opplæring. Tjenesten må være tilgjengelig og ha tilstrekkelig kapasitet til å nå alle elever. Elevenes personlige utfordringer må møtes på en god og profesjonell måte. Et økende antall unge har psykiske helseplager, og satsningen på god og profesjonelle psykisk helsehjelp må forsterkes.

KrF vil:

- Styrke skolehelsetjenesten gjennom økt samarbeidet med andre aktuelle faggrupper som psykologer, sosionomer, sosialpedagogiske veiledere og miljøterapeuter.
- Forebygge psykiske helseplager ved å tilby hjelp fra et psykisk helseteam ved skolene.
- Samarbeidet mellom bostedskommune og skolehelsetjenesten ved skolen eleven går på må forbedres, for å sikre helhetlig oppfølging.
- Styrke PP-tjenesten.

- Ha en rusplan for videregående skoler for å forebygge misbruk og å gi rask hjelp til de som trenger det.
- Tilby vaksine mot hjernehinnebetennelse gratis til alle ungdommer.

Mobbing

Elevene har rett til et godt psykososialt miljø, som er en forutsetning for læring og trivsel på skolen. Det er viktig å bekjempe all form for mobbing, utestengelse og krenkelser. Mobbing er svært skadelig for den det gjelder, og kan ødelegge muligheten for en god utdanning, god helse og et aktivt arbeidsliv. Skoleledelsen har et særlig ansvar for å bekjempe mobbing på skolen gjennom holdningsskapende arbeid, gode tiltak når mobbing skjer og et utstrakt samarbeid med elev- og lærlingeombudet, Mobbeombudet og skolehelsetjenesten. Å sette barn og unge i stand til etisk refleksjon, konfliktløsning og verdivalg er viktig i det forebyggende arbeidet mot mobbing. Holdningsdanning blant lærere og andre ansatte på skolen er også viktig. Foreldre og barn må oppleve at de blir tatt på alvor, og får hjelp og støtte når mobbing oppstår.

KrFs fremste satsning i arbeidet mot mobbing i skolen, er det uavhengige mobbeombudet. Mobbeombudet skal arbeide forebyggende, bidra med veiledning og kompetanse på området, følge opp skolenes arbeid mot mobbing, være en døråpner til hjelpetjenester, veilede til prosedyrer og saksgang og bidra i saker som ikke lar seg løse lokalt.

KrF vil:

- Videreføre ordningen med et uavhengig mobbeombud som dekker hele det 13-årige skoleløpet og barnehage. Hvordan Mobbeombudets arbeid i det nye Viken skal organiseres og innrettes må vurderes i henhold til tilgjengelighet og faglige kriterier.
- Styrke Mobbeombudet med støttefunksjoner for å avhjelpe mobbeombudet til operativt arbeid i feltet.
- Styrke fylkeskommunens elev- og lærlingeombud, som må ha kompetanse til å arbeide med mobbing i skolene.
- Engasjere elevrådsrepresentanter til å delta aktivt for å hindre mobbing.
- De videregående skolene i Viken må lære av hverandre og integrere gode løsninger.
- Inkludere samarbeidet mellom ungdomsskole og videregående skole om overgang til videregående opplæring i det forebyggende arbeidet.
- Styrke skolehelsetjenesten og det tverrfaglige samarbeidet mellom ulike faggrupper i det forebyggende og operative arbeidet mot mobbing.
- Styrke PPT tjenesten med beredskapsteam for bistand i arbeidet lokalt.

Kompetanseheving og livslang læring

livslang læring er et overordnet perspektiv i utdanningspolitikken. Omstillinger i arbeidslivet og ulike behov i ulike livsfaser gjør at vi må styrke både formell og ikke-formell opplæring i fylket. Viken KrF vil legge til rette for kompetanseutvikling med fokus både på den enkeltes læringsbehov og på bygging av relevant kompetanse for samfunns- og arbeidsliv. Økt samarbeid mellom offentlige, private og ideelle aktører vil være en nøkkelfaktor i å utvikle Viken til et kompetansebyggende samfunn, der flere kan ta del i læringsaktiviteter der de er.

Frivillig sektors læringsarena, som organiseres gjennom studieforbundene, bidrar til kompetanseutvikling for samfunns- og arbeidsliv på alle nivå. Opplæring er en viktig del av de frivillige organisasjonenes virksomhet, og bidrar til kompetanse på alle livets områder. Læringen har betydning for flere av fylkeskommunens interesser - for regional utvikling, et aktivt og fremtidsrettet

kultur- og idrettsliv, demokratisk deltakelse og ikke minst kompetansebygging for samfunns- og arbeidsliv. Viken KrF vil bidra til å styrke studieforbundene rolle som opplæringsaktør i fylket.

Viken KrF mener at folkehøgskolene er svært verdifulle utdanningstilbud. I tillegg til å gi viktig realkunnskap bidrar de til verdifull dannelseskunnskap til samfunnets beste ved å styrke den enkeltes personlige utvikling, modning og etiske bevissthet. Folkehøgskolene legger særlig vekt på nytenkning, personlighetsutvikling og dannelse. De har sine røtter i humanisme, kristendom og folkelig kultur.

KrF vil:

- Bidra til et mangfold av offentlige, private og ideelle utdanningsaktører i fylket, gjennom å inngå samarbeidsavtaler og sikre en rettferdig finansiering.
- Opprette kompetanseforum med arbeidslivets parter, voksenopplæringsorganisasjoner og mangfoldet av utdanningsaktører i fylket.
- Tilrettelegge for fleksibel etter og videreutdanning på alle utdanningsnivåer.
- Styrke studieforbundene rolle som frivillig sektors læringsarena i fylket gjennom økte fylkeskommunale tilskudd til opplæring.
- Styrke karriereveiledningstilbudet i hele Viken.
- Styrke folkehøgskoler som supplerende og motiverende læringsarenaer for ungdom.
- Sørge for at frivillige organisasjoner får oppfylt retten de har til å bruke offentlige undervisningslokaler til opplæring som får voksenopplæringsmidler via studieforbund.

Videregående opplæring for voksne

Viken KrF vil styrke videregående opplæring for voksne for å imøtekomme den økende etterspørselen, både for raskere å kunne oppfylle fylkeskommunens forpliktelse overfor de med rett, og for at flere voksne uten rett skal få et snarlig tilbud om å fullføre videregående opplæring.

Lov om voksenopplæring beskriver studieforbundene som en selvstendig arena for læring og et supplement til offentlig utdanning. De har med sin fleksible og brukernære profil mulighet til å tilby videregående opplæring på en kostnadseffektiv og brukertilpasset måte. Viken KrF vil derfor styrke studieforbunds mulighet til å tilby videregående opplæring for voksne.

KrF vil:

- Øke satsningen på videregående opplæring for voksne i regi av fylkeskommunen
- Gi tilbud også til voksne uten rett til videregående opplæring
- Opprette avtale med Voksenopplæringsforbundet i Viken om videregående opplæring for voksne
- Styrke studieforbundene mulighet til å tilby videregående opplæring for voksne

Fagskoler – 2årig yrkesrettet utdanning etter videregående skole

Viken fylkeskommune skal sørge for at det tilbys godkjent fagskoleutdanning som tar hensyn til lokalt, regionalt og nasjonalt kompetansebehov innen prioriterte samfunnsområder. Private og offentlige fagskoler vil sammen bidra til et mangfoldig tilbud.

KrF vil:

- Bruke fagskolene til å sikre god yrkesfaglig kompetanse og rekruttering i tråd med nærings- og arbeidslivets behov.

- Stimulere til tiltak som bidrar til å øke status på fagopplæringen
- Legge til rette for et godt opplæringstilbud ved de offentlige fagskolene.
- Legge til rette for fagskoler som eies og drives av frivillige og private aktører.
- Styrke samarbeidet mellom fylkeskommunen og de frivillige og private fagskolene i fylket.

Integrering

Viken har en mangfoldig befolkning, hvor mennesker med innvandrerbakgrunn bidrar til levende lokalsamfunn og viktig arbeidskraft. En vellykket integreringsprosess er avgjørende for at nyankomne innvandrere skal få god livskvalitet og kunne være en ressurs for samfunnet. Et godt sosialt nettverk og deltakelse i arbeidslivet er viktige byggesteiner. Over halvparten av innvandrere har en kristen bakgrunn. For disse vil kirker og menighetsfellesskap kunne være viktige arenaer for å bli kjent i det norske samfunnet.

Viken har en mangfoldig befolkning, hvor alle bidrar til levende lokalsamfunn og viktig arbeidskraft. En vellykket integreringsprosess er avgjørende for at nyinnflyttede skal få god livskvalitet og kunne være en ressurs for samfunnet. Et godt sosialt nettverk og deltakelse i arbeidslivet er viktige byggesteiner. Religiøs tilhørighet gjennom kirker, andre menighetsfellesskap og frivillige tilbud kan være viktige arenaer for å bli kjent i det norske samfunnet.

KrF vil:

- Legge til rette for at norskopplæring for unge innvandrere kan samlokaliseres med videregående skoler, slik at ungdommene kan få norske venner og bli kjent med norsk kultur.
- Videreutvikle konseptet med Innføringsklasse for minoritetsspråklige på videregående skole, og gjøre dette tilbudet tilgjengelig over hele fylket.
- Legge til rette for at voksne innvandrere uten utdanning i større grad får tilrettelagt yrkesutdanning gjennom det ordinære skoletilbudet i videregående skole, fremfor tiltak som ikke gir formell kompetanse.
- Sikre at alle videregående skoler i fylket har rådgivere med flerkulturell kompetanse, som kan bistå elever som blir utsatt for negativ sosial kontroll.
- Tilby flere språkpraksisplasser i fylkeskommunale virksomheter.
- Tilby praktikantplasser i fylkesadministrasjonen, øremerket innvandrere med relevant høyere utdanning fra hjemlandet.
- Gi økonomisk støtte til menigheter, trossamfunn og frivillige organisasjoner som bidrar til integrering i lokalsamfunnet.

Folkehelse

Viken er et fylke med store geografiske forskjeller når det gjelder folkehelse. KrF ønsker en samfunnsutvikling som styrker folkehelsen og utjevner sosiale helseforskjeller.

KrF mener at alle barn, unge og voksne skal få et tilgjengelig og likeverdig tjenestetilbud av høy faglig kvalitet, uavhengig av funksjonsevne, sosial bakgrunn og hvor man bor i fylket.

KrF vil:

- Gi likeverdige helsetjenester til alle. Det forutsetter gode sykehus-, legevakts- og fastlegetilbud i hele regionen.

- Satse bredt på folkehelse og fysisk aktivitet i samarbeid med kommunene, idretten og de frivillige organisasjonene.
- I møte med andre mennesker må enhver relasjon bygge på toleranse og gjensidig respekt slik at det i både hjem, skole og arbeidsliv etterstrebes nulltoleranse for trakassering og mobbing (se for øvrig eget avsnitt om mobbing i kapitlet om utdanning).
- Sikre at alle fylkeskommunale lokaler er universelt utformet.
- Benytte TT-kortet aktivt for å sikre likeverd og livsmestring blant mennesker med funksjonsnedsettelse.
- Heve aldersgrensen for gratis alminnelig tannbehandling i fylkeskommunal regi fra 20 til 25 år.
- Sikre rekruttering av tannleger også i distriktene.
- Styrke forebyggende arbeid med fokus på rus- og livsstilsrelaterte sykdommer.
- Styrke anvendelsen av musikkterapeutiske tilnærminger som forebyggende proaktive tiltak innen almen folkehelse og som Terapiform på andre områder som demens, ulike funksjonshemminger og psykiske lidelser.
- Sikre at alle innbyggere i Viken som lever med psykisk uhelse skal få tilbud om Fontenehus som en del av sin rehabilitering.

Næringsutvikling

Skape og sikre arbeidsplasser

Lønnsomme arbeidsplasser og bedrifter er en forutsetning for bosetting, aktivitet og velferd. KrF vil legge forholdene til rette for næringslivet ved å gi forutsigbare rammer som legger til rette for bærekraftig verdiskaping med hensyn til både etikk, økonomi og miljø. KrF vil føre en næringspolitikk som bidrar til flere arbeidsplasser, innovasjon og nyskaping. Særlig er det viktig å legge til rette for små og mellomstore bedrifter med rammevilkår slik at de kan få vokse og utvikle seg. Næringsetablering i nærområdet vil gi levende byer og bygder.

KrF vil:

- Benytte eierskap i fylkeskommunale næringsfond til nyskaping og risikolån
- Stimulere til knoppskyting, kunnskapsdeling og nettverk for grundere.
- Benytte fylkeskommunens innkjøpsmakt til bærekraftig/miljøriktig verdiskaping
- Samspille med kommunene for å styrke deres rolle i næringsutviklingen.
- Aktivt bidra til at klyngemiljøer og samarbeidsarenaer gis utviklingsmuligheter for å styrke bedriftenes konkurranseevne.
- Samspille med nasjonale virkemiddelaktører til det beste for næringsutviklingen i fylket.
- Bruke innovasjonsmidler aktivt til å skape arbeidsplasser.
- Bidra til utvikling av fleksible og bedriftstilpassede etter- og videreutdanningsordninger.
- Skape flere VTA arbeidsplasser innenfor Vikens virksomhet (varig tilrettelagt arbeid)
- Hvert tjenesteområde innen Viken må etablere en arbeidspraksisplass

Landbruk

Viken blir det fylket som produserer det meste av matkornet i Norge, og leverer kortreist mat til hele Østlandet. Landbruket med store og små driftsenheter er grunnleggende for å opprettholde verdiskapning og bosetting i distriktene. Bondens arbeid må verdsettes slik at de som driver med landbruk blir sikret en inntekt på linje med andre yrkesgrupper.

KrF vil:

- Bidra til at landbruksnæringa blir et attraktivt yrkesvalg
- Styrke kapitaltilgang og virkemidler gjennom Innovasjon Norge og andre virkemiddelaktører
- Sette fokus på innovasjon i alle ledd av landbrukets verdikjeder.
- Forsterke innsatsen mot nedbygging av dyrka og dyrkbar jord.
- Innfase reetablering av dyrka jord i samferdselsprosjekter etter «Østfold- modellen».
- Legge til rette for beitende husdyr for bevaring av kulturlandskapet
- Legge til rette for at landbruket blir en viktig aktør i grønn næringsutvikling, med følgende mål og tiltak:
  - landbruket skal redusere sine klimagassutslipp årlig med 3%
  - landbruket skal redusere sine utslipp i grunnvann og vassdrag
  - gartnerier skal stimuleres til å bruke nye energieffektiviseringsløsninger
  - landbruket skal redusere bruken av kunstgjødsel
  - fylket skal tilrettelegge og gi støtte til å fjerne og samle inn plast, metall og ubrukelige maskiner

Skogbruk

Skognæringen er en strategisk viktig næring for Norge som må videreutvikles. Vi må ta i bruk hele treet og utnytte alle delene da disse kan hver for seg og sammen gi økt verdiskapning. Vi må utvikle nye produkter og legge til rette for innovasjon, og for industriutvikling.

KrF vil:

- Ta i bruk aktuelle virkemidler for å bidra til konkurransedyktig skog- og treforedlingsindustri.
- Fremme tre som byggemateriale
- Prioritere oppgradering av kritisk infrastruktur for tømmertransport.

Reiseliv

Viken er en attraktiv og voksende reiselivsregion, både nasjonalt og internasjonalt. Den strekker seg fra sjø til fjell og inneholder alt fra konferansemarkedet rundt hovedflyplassen til naturbasert opplevelsesturisme sommer og vinter i distriktene. Det er mange attraksjoner, arrangementer og destinasjoner som er bærebjelken i reiselivet. Det gjør at det lokale næringslivet må være nytenkende og kreativt. Dette krever stadig mer av næringen, både i kapital og kompetanse.

Reiselivsnæringen er avhengig av gode, effektive og trafikksikre samferdselsårer. Dette er et av de viktigste utviklingsområdene for at reiselivsnæringen også i framtiden skal være konkurransedyktig.

KrF vil arbeide for at det tilrettelegges for at funksjonshemmede skal få økt tilgjengelighet til reiselivsdestinasjoner og attraksjoner. Prinsippet om universell utforming må være en målsetting for næringen i sin helhet. KrF mener det er viktig med gode støtteordninger for å realisere dette.

KrF mener det er viktig styrke fagkompetansen i reiselivssektoren og vil støtte tiltak for å etablere fagskoleutdanning for reiseliv i fylket.

Det er viktig at lokalsamfunnets kultur, identitet og natur forvaltes for fremtiden med tanke på både fastboende og tilreisende. KrF ønsker trygge lokalsamfunn som sikrer god oppvekst og livsvilkår for alle. Det kan oppstå uheldige effekter når et lite lokalsamfunn tilføres store grupper tilreisende i noen korte og hektiske feriedager. Dette kan medføre økt bruk av rusmidler, økt kriminalitet og flere ulykker. KrF mener det bør kunne gis støtte til frivillige aktører i lokalmiljøet, gjerne i samarbeid med kommune og næringsliv, som aktivt vil arbeide for å redusere dette.

KrF vil:

- videreutvikle reiselivsdestinasjonenes særegenheter og spesialiteter.
- at fylkeskommunen er en aktiv medspiller i å utvikle og skape nye arrangementer og attraksjoner i fylket
- at fylkeskommunen må tilrettelegge for samarbeid mellom aktører som jobber for og i reiselivsbransjen.
- jobbe for gode, effektive og trafikksikre samferdselsalternativer
- støtte fagskoleutdanning av reiseliv i fylket
- gi virkemidler som motvirker økt bruk av rusmidler, kriminalitet og ulykker i belastede reiselivsdestinasjoner.
- tilrettelegge flere universelle reiselivsdestinasjoner for alle, også mennesker med nedsatt funksjonsevne .

Samferdsel

Transport av personer og gods er grunnleggende for et livskraftig samfunn. Transport er nødvendig for å skape og bygge menneskelige relasjoner, og for å sørge for distribusjon av varer og tjenester. Det meste av trafikkveksten i byområdene skal tas med kollektivreiser, sykkel og gange. Skal vi lykkes med det, må byer og tettsteder planlegges og utvikles slik at det er enkelt å gå og sykle, og det må være attraktivt, effektivt og billig å reise kollektivt. Det må etableres flere sykkelhoteller og værerverbygde parkeringsplasser på togstasjoner og kollektivknutepunkter slik at sykler kan parkeres trygt ved kollektivreiser.

KrF vil flytte mer godstransport fra vei til sjø og bane og sikre god tilkomst for godstransporten til havnene i regionen. Buss, T-bane og tog må prioriteres i den videre utbyggingen av vei- og banenettet. De nasjonale bevilgningene må økes betydelig, slik at infrastrukturen i større grad kan tilfredsstille morgendagens behov.

Dersom behovet for økt kapasitet fordrer utbygging på Gardermoen, ønsker vi i stedet å se på bruk av andre rullebaner.

KrF ser positivt på at Bymiljøpakker med vesentlig statlig støtte, er nødvendige tiltak for å utvikle byområder og bidra til mer miljøvennlige løsninger. Det gjelder Oslopakke 3, Buskerudbypakke 2 og Bypakke Nedre Glomma.

KrF vil være pådriver for full utbygging av dobbeltspor på jernbanen i InterCity strekningene til Halden, Hønefoss, Skien og Lillehammer, samt modernisering av tilknyttede jernbaner, bl.a. Kongsvingerbanen, Kongsbergbanen og Østfoldbanens østre linje. Det må bygges ut for to tog i timen til Kongsberg. Viken KrF vil være en tydelig pådriver for oppfølging av alle riksvegprosjekter i fylket. Vi vil være pådriver for raskere planleggingstid og raskere gjennomføring av prosjektene.

Øke bruk av kollektivtransport

Viken er et fylke med stor utstrekning og store forskjeller i grunnlaget for effektiv kollektivtransport. I alle byområdene og tett befolkede områder vil KrF at kollektivtilbudet skal være det beste og foretrukne alternativet, både økonomisk og tidsmessig.

Kollektivtilbudet må bli konkurransedyktig i forhold til bruk av egen bil. Kvalitet, regularitet og punktlighet er viktig for å få folk til å velge buss og tog, men pris spiller også en viktig rolle. KrF ser at satsing på kollektivtrafikk er den mest effektive løsningen for å unngå kø, kaos og miljømessige belastninger lokalt og globalt.

Viken KrF vil slå sammen tre kollektivselskap til ett felles kollektivselskap som også inkluderer Oslo. Samspillet med Vy om bl.a. felles billettering må utvikles for hele området.

Det skal også opprettholdes et kollektivtilbud i distriktene i hele Viken. Et fleksibelt system med bestillertransport skal ivareta områder det ikke er økonomisk forsvarlig med faste bussruter. Skoleskyss er overordnet og lovpålagt. Ingen skolebarn skal behøve å vente mer enn 15 minutter på bussen ved skoleslutt eller ved overganger til/fra skolen. Barn og ungdom skal stimuleres til å velge buss.

KrF vil:

- At kollektivtilbudet i Viken skal oppleves enkelt og attraktivt.
- Tilpasse Rutersamarbeidet for Stor-Oslo slik at det omfatter viktige pendlerkommuner i nåværende Buskerud og Østfold.
- Etablere felles billettsystem for hele Viken inkludert Vy.
- Jobbe for lavere kollektivpriser. Særlig prioritere lave kollektivpriser for barn og unge.
- Bestillingstransport skal etableres over hele fylket hvor det ikke er grunnlag for å kjøre busslinjer.
- At kollektivtransport i Viken skal være utslippsfri innen 2028.
- Bygge ut: *Park & Ride* spesielt i tilknytning til kollektivknutepunkter.
- Stimulere tiltak som kan bidra til en enda mer miljøvennlig kollektivtransport.
- Utarbeide sammenhengende sykkelkart i hele Viken.
- Utvide og forsterke T-bane-nettet i Oslo og Viken med ny T-bane-tunnel, Fornebubanen, baneløsning på nedre Romerike og forlengelse av Kolsåsbanen.
- Det er viktig å utvikle båttilbudet på Oslofjorden som kan være et godt supplement til tog og buss. Vurdere flere muligheter for byferger.
- Jobbe aktivt for snarlig realisering av høyhastighetstog mellom Oslo og Stockholm.
- Etter 100 år med utredninger, prioritere utbyggingen av Ringeriksbanen.

Trafikksikkerhet

Visjonen om null drepte eller hardt skadde i trafikken er grunnleggende i vår samferdsels-politikk. KrF vil være en sterk pådriver i arbeidet for bedre trafikksikkerhet i Viken. Trygghet og trafikksikkerhet må prioriteres høyere enn i dag, spesielt langs skoleveier.

KrF vil ha midtdeler på alle veier hvor det er mulig slik at man separerer kjøreretningen på de ulykkes-utsatte veiene. I tillegg må man bearbeide sideterreng. En viktig del av arbeidet i fylket skal foregå i samarbeid med kommunene. Alle kommuner i Viken skal ha oppdaterte trafikksikkerhetsplaner. Nasjonal føring for å etablere Trafikksikre kommuner skal følges opp. Årlig trafikksikkerhetskonferanse videreføres i Viken.

KrF vil:

- Ha trafikksikre skoleveier i hele fylket.
- Arrangere årlige trafikksikkerhetskonferanse i Viken.
- Økt tilrettelegging og sikkerhet for både sykkel- og bilparkering ved kollektivknutepunktene
- Ønsker flere kontrolltiltak for å sikre setebelter i buss blir brukt.
- Arbeide for at minst 25 av fylkets kommuner blir godkjent som «Trafikksikker kommune» i perioden 2020-23.

Veier

Fylkeskommunen er den største veieier i Viken. Det totale vedlikeholdsetterslepet er en stor utfordring. Det er anslått til mange milliarder kroner. Dette må følges opp og prioriteres i flere fireårs-perioder før vi kan være fornøyd med standarden på fylkesvegnettet i hele Viken.

KrF vil prioritere mer midler til utbedring av fylkesveiene. I disse bevilgninger inngår også betydelig flere gang- og sykkelveier og gode tiltak for holdeplasser for kollektivtrafikk langs fylkesveiene. Satsning på fylkesveiene er vesentlig for næringsutvikling og distriktsutvikling.

Det er et stort utbedringsbehov på de fylkesveiene vi har. Fylket må bruke enda mer penger på utbedringer og forsterkninger av eksisterende vegnett. Vegnettet har i dag ikke kapasitet til å ta den trafikkveksten som vil følge av forventet sterk befolkningsvekst.

KrF vil:

- Kreve at Staten tar større økonomisk ansvar for vedlikeholdsetterslep på fylkesveier.
- Oppgradere Fv 120 fra Rødsund og nordover og å sikre utbygging av Fv152 i Follo.
- Fortsette utbedringa av Fv 114/115 som viktig tverrforbindelse for Sarpsborg/Kalnes og nordover mot Askim.
- Gi høy prioritet til ny Svelvikvei, kryss E 134 og ny Konnerudnedføring og kraftig opprusting av Rosenkrantzgata som hoved ferdselsåre gjennom Drammen.
- Ha klar målsetting at alle fylkesveier skal ha et fast dekke.
- Sikre alternative fjelloverganger åpne hele året – bl.a. Fv 50 (Hol-Aurland).
- Bidra til å bygge rimeligere løsninger/enklere standarder for flere gang- og sykkelveger.
- Være pådriver for opprusting av Rv 7/R 52 som korteste veg mellom Oslo og Bergen, gjennom hele Hallingdal og med ny vegløsning/tunnel over Hardangervidda.
- Sikre Glommakrysning på Rv 22.

Kultur og frivillighet**Kulturtilbud**

Gode kulturopplevelser er både samlende og identitetsskapende. Kultur er også en viktig brobygger mellom ulike samfunnslag og generasjoner. KrF vil sikre et mangfoldig, stimulerende og utfordrende kulturliv der frivillige er viktige aktører. KrF ønsker å styrke kulturtilbudet i fylket gjennom å støtte opp under de profesjonelle aktørenes virksomheter, samt å stimulere til et aktivt frivillig kulturliv på grasrota. Gjennom søkbare midler vil KrF være en støttespiller til kommunenes utvikling av lokale idretts- og kulturtiltak. Idrett har en viktig plass i lokalsamfunnet, både som møteplass og i et fokehelseperspektiv.

KrF vil:

- Aktivt arbeide for at kultur brukes som et ledd i integreringen og som en brobygger og møteplass mellom ulike folkegrupper; også lokalt.
- Å gi støtte til frivillige organisasjoner til utvikling av gode tilbud i lokalmiljøet.
- Legge til rette for at de videregående skolene kan tas i bruk på kveldstid, til idrettslag, frivillige organisasjoner osv.
- Støtte opp om de kulturelle «fyrårnene» i fylket som i dag får støtte.
- Videreutvikle «Den kulturelle skolesekken» slik at den også gir gode kulturopplevelser til ungdom i de videregående skolene.
- Videreføre «Kulturdråpen» med tilbud til innsatte i fengsel.
- Gi beboere på ulike institusjoner gode kulturopplevelser gjennom «Den kulturelle spaserstokken».
- Styrke fylkesbibliotekene og videreutvikle ordningen med bibliotekbusser.
- Fordele tippemidlene slik at alle regioner får gode idrettsarenaer som fremmer både toppidrett og breddeidrett.
- Støtte ulike tiltak slik som ” Aktiv på dagtid”, hvor mennesker som mottar en eller annen form for trygd kan få fysisk aktivitet. Dette organiseres av idrettslag eller andre frivillige organisasjoner.
- Legge til rette for allment kulturarbeid i rusfrie miljøet.

Kirker

Kirkesamfunn spiller en betydelig rolle i formidlingen av vår kulturarv. Kunnskapen om og interessen for vår nasjonale, regionale og lokalhistoriske identitet bør sikres slik at kulturarven kan føres videre til nye generasjoner. KrF mener at mennesket er skapt med kropp, sjel og ånd, og samfunnet må derfor legge til rette for at også denne dimensjonen får plass

KrF vil:

- Støtte formidlingen av vår kristne kulturarv.
- Gjøre Pilegrimsleden kjent og til en attraktiv tur- og refleksjons led.
- Bidra til at våre gamle kirker og bedehus tas vare på som kulturbærere.
- Sikre elevenes rett til å fritt møtes i skolelag eller andre religiøse foreninger på skolen.

Fortidsminner

Viken blir et fylke med mange ulike kulturminner både fra kystkultur og innlandskultur. Mangfoldet gir oss mange gode opplevelser og kunnskap som vi vil ta godt vare på til de som kommer etter oss.

KrF vil:

- Verne om kulturminnene i fylket, men samtidig sikre riktig bruk slik at publikum høster glede av disse.
- Bruke kompetansen hos fylkeskonservatoren som en positiv ressurs for vern og istandsetting av kulturminner.
- At det legges vekt på hensynet til kulturminner ved utarbeidelse av arealplaner.
- At museene får gode vilkår slik at alle avdelingene fremstår som gode og bærekraftige lokale museer.